

Nr 468.

Av herrar **Lundgren** och **Mannerskantz**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa riktlinjer för enhetskolans ledning och lokala organisation.

I proposition nr 133 behandlas bl. a. frågan om kommunalisering av skolväsendet. Det nuvarande folkskolan är en kommunal skolform medan realskolan i alldeles övervägande grad är statlig. Frågan blir så om den nya enhetskolan skall utformas såsom statlig eller kommunal. Om det senare skulle bliva fallet, förutsätter departementschefen, att statsbidrag skall utgå till en avsevärd del av kostnaderna. Enligt departementschefen är det icke tänkbart att låta enhetsskolans realskolestadium bli kommunalt i vissa kommuner och statligt i andra. Enhetsskolan bör enligt departementschefen få samma ställning, eljest skulle enhetligheten snart gå förlorad. Tanken att förstatliga skolväsendet faller enligt departementschefens mening på sin egen orimlighet. En förstatligad skola förutsätter en utomordentligt omfattande och dyrbar administrativ apparat.

Föredragande departementschefen har behandlat frågan om kommunalisering av enhetsskolan uteslutande som en organisatorisk fråga. Den är emellertid även ett ekonomiskt problem. Detta framgår av nedan angivna sammanställning av kostnaderna för folkskoleväsendet för år 1946 (Sveriges officiella statistik. Kommunernas finanser).

Landskommunernas utgifter för folkskoleväsendet	236 177 387
Statsbidrag	146 544 399
	89 632 988 kr.

Då antalet skattekronor i dessa kommuner utgjorde 41 609 677 blir alltså utgiften per skattekrona cirka 2,15 kronor.

Städernas utgifter för folkskoleväsendet	137 169 350
Statsbidrag	62 145 428
	75 024 922 kr.

Då antalet skattekronor i städerna under samma år utgjorde 64 893 052, utgjorde alltså städernas kostnader för folkskoleväsendet cirka 1,15 kr. per skattekrona.

Motsvarande siffror utgjorde för år 1940 för landsbygden 2,48 kr. per skattekrona och för städerna 0,94 kr. per skattekrona.

Vid bedömandet av dessa siffror måste man emellertid även taga hän-

syn till antalet skattekronor per invånare, vilket ur viss synpunkt kan betraktas såsom en måttstock på kommunernas ekonomiska prestationsförmåga, som är mycket större i städerna än på landsbygden. Vidare måste man komma ihåg, att såsom många gånger påpekats landskommunerna få bekosta ungdomens uppfostran och att denna ungdom i stor utsträckning, sedan den erhållit sin utbildning, flyttar till städerna och bidrager genom sina skatter till städernas utveckling. Att det här rör sig om högst avsevärda belopp varmed landsbygden indirekt får bidra till städernas utveckling framgår bl. a. av professor Wahlunds utredningar i detta ämne.

Förutsättningen för att en kommunalisering av enhetsskolan skall kunna genomföras — därest en sådan kommunalisering över huvud taget bör komma till stånd, vilket i och för sig kan anses tvivelaktigt — är att kostnaderna för enhetsskolan genom avvägning av statsbidragen fördelas så att icke de minst bärkraftiga kommunerna belastas med de största kostnaderna för undervisningsväsendet.

På grund av det sålunda anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl Maj:t anhålla, att statsbidragen till folkskoleväsendet måtte avvägas på ett med hänsyn till kommunernas ekonomiska bärkraft rättvist sätt.

Stockholm den 13 april 1950.

P. G. Lundgren.

Axel Mannerskantz.
